

20 NOV 2018

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
ГжЗ 217/2018
17.10.2018. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Драгане Миросављевић и Веселинке Милошевић, чланова већа, у парници тужиоца Небојше Стефановића из Београда, улица Партизанске авијације број 65, чији је пуномоћник Владимир Пантелић, адвокат из Београда, улица Кондина број 26/2, против тужених Весне Пешић из Београда, улица Крунска број 10, чији је пуномоћник Катарина Костић, адвокат из Београда, улица Таковска број 19, Светлане Лукић и Светлане Вуковић, главних и одговорних уредника портала “Пешчаник” и Удружења грађана “Пешчаник”, сви на адреси Београд, улица Таковска број 22, чији је заједнички пуномоћник Катарина Радовић, адвокат из Београда, улица Влајковићева број 28, ради накнаде штете, одлучујући о жалбама тужених изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године, у седници одржаној 17.10.2018. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године, у ставу првом изреке у делу у коме су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 150.000,00 динара са каматом од 10.07.2018. године па до исплате, као и у ставу другом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године у преосталом делу става првог изреке тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезу тужени да му солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа износ од још 50.000,00 динара са каматом од 10.07.2018. године па до исплате.

ПРЕИНАЧАВА СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртом изреке пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈУ** тужени да тужиоцу солидарно надокнаде трошкове

парничног поступка у износу од 93.100,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене Весне Пешић за накнаду трошкова другостепеног поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених Светлане Лукић, Светлане Вуковић и Удружења грађана “Пешчаник” на накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.07.2018. године па до исплате. Ставом другим изреке, наложено је туженима главним и одговорним уредницима портала “Пешчаник” Светлани Лукић и Светлани Вуковић да о свом трошку јавно објаве правноснажну пресуду којом је изречена обавеза накнаде штете, у првом следећем издању портала “Пешчаник” рачунајући од дана доношења пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд наложи туженима Весни Пешић и Удружењу грађана “Пешчаник” да о свом трошку јавно објаве правноснажну пресуду којом је изречена обавеза накнаде штете, у првом следећем издању портала “Пешчаник” рачунајући од дана доношења пресуде, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 95.100,00 динара.

Против наведене пресуде тужени су благовремено изјавили жалбе и то тужена Весна Пешић због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права, а тужени Светлана Лукић, Светлана Вуковић и Удружење грађана “Пешчаник” због погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући правилност побијане одлуке у ожалбеном делу на основу члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” бр. 72/11, 49/13, 74/13, 55/14), Апелациони суд је нашао да су жалбе тужених делимично основане.

У поступку пред првостепеним судом, није учињена нека од битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, а неосновано се жалбом тужене Весне Пешић указује на повреду поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, јер је изрека побијане пресуде разумљива, у складу је са разлозима наведеним у образложењу и изведеним доказима и дати су јасни и непротивречни разлози, тако да се законитост и правилност пресуде може испитати.

У поступку пред првостепеним судом је утврђено да је дана 13.05.2016. године на интернет порталу “Пешчаник”, чије су главне и одговорне уреднице тужене другог и трећег реда, а издавач четвртотужени, објављен текст под насловом “Досољавање” аутора, овде тужене Весне Пешић у коме је између осталог наведено: “Добро, све је то проваљено. Једино је глупост министра Стефановића ненадмашна и непредвидива. До сада нисмо открили зашто је баш њему додељена улога да испадне најглупљи. Можда зато што се он увек појављује после Вучића да “запуши” преостале рупе. И какве бисере је просуо овога пута? Изјавио је да је “спин” то што је главна вест у Србији рушење три нелегална објекта у Савамали. Баш само три објекта? А видесмо ону гомилу шута коју багери данима уклањају, а и рушење је трајало целу ноћ. Министар је мудро додао да рушење на такав начин не сме да се дешава, али и када се деси никако не треба да буде главна вест у Србији, него ваљда треба да буде споредна, или да је нема као вести да маскирани људи ноћу нелегално руше центар града и врше сијасет кривичних дела. Јесте му то много глупо, али ово што следи је најглупље. На питање новинарке зашто полиција није реаговала када су унесрећени чувари и власници објеката у Савамали обавестили шта се дешава, он је рекао да полиција није смела да реагује јер није дозвољено угрожавати животе полицајаца! Могла је, каже министар да их убије електрична струја из порушених објеката: и ето шта је испало – полиција служи томе да чува полицију. А грађани, њима шта Бог да, нека их удари струја. У ствари, тако им и треба. Министар је лепо објаснио да се ради о грађанима чији су објекти служили “за стицање богатства”, да су то грађевине добијене спрегом политике и тајкуна. Вучић је већ претио да ће се испитати ко је тим тајкунима дао дозволе да подижу нелегалне објекте који сметају његовој визији Београда на води, где има све да сија и шљашти. Што да се ти “тајкуни” багерима не растерају кад министар каже да им је десет пута одбијена легализација изграђених објеката. Баш десет пута“. Пре објављивања спорног текста, у емисији РТС-а дана 12.05.2016. године Заштитник грађана је изјавио да је “неспорно утврђено у поступку контроле да полиција није радила своје посао како треба и да то што је оставила грађане на милост и немилост људима у фантомкама није резултат појединачне процене неког полицајца, већ да је таква наредба дата”, а министар унутрашњих послова Небојша Стефановић је одговорио да “свакако нико из врха полиције заиста није дао било какво наређење којим се наређује нешто противзаконито. Али када дође до угрожавања живота полицајаца, као на пример када имамо исечене напонске каблове, онда заиста полиција не поступа, значи, не прилази том делу, док се не отклони опасност по животе полицајаца, али излази на терен као што је патрола Савског венца изашла на терен. Ја свакако могу да инсистирам на спровођењу истраге, али их ја лично не спроводим. Тако да, нити ћу слушати било какве снимке, нити ћу ја спроводити истрагу. То ради тужилац, и по налогу тужиоца се истраге и спроводе”. Тужилац је као министар унутрашњих послова, коју функција обавља од априла 2014. године, приликом саслушања у својству парничне странке изјавио да је свестан функције и могућности критике које нису истините, али да сматра да је то део посла и да је јавни функционер дужан то да трпи. Међутим, предметни текст не представља оно што је као јавни функционер дужан да трпи, јер не представља изношење критичког мишљења аутора, већ је била директна увреда њега у којој се назива “глупим” и да је његова глупост ненадмашна; да је дужан да трпи критику, али не и увреду, а да су речи изнете у тексту како су назначене- “једино је глупост министра Стефановића ненадмашна и непредвидива” била намера да се увреди. Да је реч о тексту који се бави тиме шта он

ради везано за његов посао и да критикује његове поступке, то да ли би се он сложио или не, одговорио би у медијима, али у конкретном случају то се није десило, јер је то била увреда на шта је тешко одговорити. Предметни текст не представља изношење критичког мишљења, већ директну увреду њега и изношењем увреде на јавни начин у средствима јавног информисања повређена је његова част и углед, јер овај текст чита велики број људи који могу сматрати да се он не реаговањем слаже са оним што је написано. У конкретном случају људи из његовог непосредног радног окружења су долазили, јер су и они видели да је ово увреда, а не критика његовог рада. Да је тужена рекла “само су аргументи министра Стефановића глупи или ненадмашно глупи” сматрао би да се односило на аргументе које је изнео, али с обзиром на садржину текста реч је о увреди лично. Тужена Весна Пешић није спорила да је написала предметни текст “Досољавање”, а текст је објављен као реакција тужене, која је доктор социологије, политичар и бави се анализом друштвених и политичких збивања, на догађаје који су се одвијали непосредно пре објављивања текста а који се односе на рушење објеката у Херцеговачкој улици у Београду у Савамали, као и њена реакција на оно што је тужилац изјавио за РТС и N1 и сматра да текст представља дозвољену политичку критику у једном изузетно драматичном и трауматичном догађају као што је било рушење у Савамали. Тужилац је био министар полиције и све је написао с тих разлога, јер је сматрала да је министар полиције одговоран за то што није спречено рушење једног дела главног града Србије, иако је полиција благовремено била обавештена о томе и одбила да реагује, тако да текст представља критику понашања министра Стефановића као министра полиције. Сматра неодговорном изјавом тужиоца да је цела та прича о Савамали спин, да тај догађај не заслужује да буде објављен као прва вест, јер сматра да је то била апсолутно прва вест и да су сви ту вест коментарисали, да је непримерено да министар полиције у јавности износи нетачне чињенице, јер је рекао да су порушене три бараке, а порушено је дванаест, да су ти објекти били нелегални да постоји 10 пресуда да су објекти нелегални и сматра, да је то тачно, не би било потребно да тајно ноћу под фантомкама дође нека екипа да сруши део града, него би требало да се изведе са тих 10 пресуда, потпуно легално, по дану.

Код утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужени захтев налазећи да је дана 13.05.2016. године, малициозно и нетачно пренета изјава тужиоца поводом нелегалног рушења објеката у Херцеговачкој улици, да предметни текст не доприноси јавној расправи о наведеном догађају и није усмерен на решење проблема, већ је усмерен на вређање и субјективну категоризацију тужиоца, на вређање његовог достојанства, угледа и части јер је у спорном тексту наведено “једино је глупост министра полиције Небојше Стефановића ненадмашна и непредвидива” и “до сада нисмо још открили зашто је баш њему додељена улога да испадне најглупљи”, а изнете квалификације су лезионог карактера, с обзиром да је тужилац окарактерисан као неко ко је “најглупљи” и чија је “глупост ненадмашна”, а што је довело до личне погођености тужиоца. Изнете квалификације објављене у тексту “Досољавање” представљају прекорачење слободе јавног информисања и слободе изражавања, јер немају карактер озбиљне критике на појаве које су од интереса за јавност, већ имају тенденцију вређања и омаловажавања тужиоца. Новинарско мишљење може бити изражено са извесном дозом претеривања и провокације ради указивања на одређену важну друштвену тему која је од јавног интереса, тужилац као министар полиције и носилац јавне функције дужан је да трпи критику, али није као јавни функционер лишен права на лично достојанство и у конкретном случају ово правило није

испоштовано јер су тужиоцу приписане личне особине које су довеле до директне повређености части и угледа тужиоца. Текст “да је једина глупост министра Стефановића ненадмашна” и “до сада нисмо открили зашто је баш њему додељена улога да испадне најглупљи” не могу код просечног читаоца створити другачији утисак до оног да се на овај начин тужилац директно вређа, омаловажава и назива глупим, а опште познато је шта се подразумева под изразом “глуп” и “најглупљи”. Имајући у виду наведено, а применом одредбе члана 200 Закона о облигационим односима, ценећи све штетне последице које су објављивањем текста наступеле за тужиоца, да штетне последице нематеријалне природе везане за личност које су проистекле из објављивања текста представљају један јединствен вид, да се оваквим текстом објављеним на порталу “Пешчаник”, који је читан и аутора, тужене Весне Пешић, која је често присутна у медијима и чији се ставови често преносе, нарушава углед и кредибилитет тужиоца у очима шире јавности и очима сарадника, првостепени суд је нашао да правична накнада износи 200.000,00 динара. Применом одредбе члана 120 Закона о јавном информисању и медијима, наложено је главним и одговорним уредницима да јавно објаве правоснажну пресуду, док је такав захтев одбијен у односу на тужену Весну Пешић и Удружење грађана “Пешчаник”.

На основу садржине спорног текста и правилном оценом изведених доказа првостепени суд је правилно закључио да је тужиоцу проузрокована нематеријална штета чију накнаду тражи, с тим што погрешно позивање на одредбе Закона о јавном информисању и медијима у погледу одговорности тужене Весне Пешић није од утицаја на другачију одлуку. Правилно је првостепени суд донео одлуку у ставу другом изреке сходно члану 120 Закона о јавном информисању и медијима и дате разлоге прихвата и овај суд.

Чланом 2 Закона о јавном информисању и медијима (“Службени гласник РС” бр. 83/2014 са изменама и допунама) прописано је да правило о јавном информисању обезбеђује и штити изношење, примање и размену информација, идеја и мишљења путем медија у циљу унапређивања вредности демократског друштва, спречавања сукоба и очувања мира, истинитог, благовременог, веродостојног и потпуног информисања и омогућавање слободног развоја личности. Чланом 115 Закона о јавном информисању и медијима прописано је да новинар, одговорни уредник и издавач солидарно одговарају за штету насталу објављивањем информације из члана 112 став 1 закона, као и за пропуштање објављивања информације из члана 112 став 2 истог закона.

Тужбу за накнаду нематеријалне штете због повреде части и угледа тужилац је поднео у смислу члана 79 Закона о јавном информисању и медијима којима се штити достојанство личности, част, углед, односно пијетет лица на које се односи информација, као и због нетачног преношења интервјуа који је тужилац дао. У одговору на тужбу од 17.11.2016. године, тужена Весна Пешић је оспорила да је “новинар”, указујући да је након пензионисања слободни интелектуалац, квалификована да анализира друштвена и политичка збивања као доктор социологије, политичарка, боркиња за људска права и антиратна активисткиња, да се у спорном тексту парафразирају и коментаришу изјаве које је тужилац дао за медије у данима који су претходиле објави спорног текста и изјави коју је тужилац дао РТС-у дана 12.05.2016. године.

Одредбом члана 154 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да код другогме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Чланом 199 истог закона прописано је да у случају повреде права личности суд може наредити, на трошак штетника, објављивање пресуде, односно исправке, или наредити да штетник повуче изјаву којом је повреда учињена, или што друго, чиме се може остварити сврха која се постиже накнадом.

По налажењу Апелационог суда, правилно је првостепени суд закључио да нису сви видови саопштавања садржине идеја и мишљења обухваћени слободом изражавања, јер слобода изражавања не сме да буде супротна својој сврси. У конкретном случају тужена Весна Пешић, која не спори да је аутор текста, али спори да је новинар, одговара по принципу субјективне одговорности предвиђене одредбама Закона о облигационим односима, па код правилног закључка првостепеног суда да делови предметног текст не доприносе јавној расправи о наведеном догађају и нису усмерени на решење проблема, већ на вређање и субјективну категоризацију тужиоца, на вређање његовог достојанства, угледа и части, јер је тужилац окарактерисан као неко ко је “најглупљи” чија је “глупост” ненадмашна, то се оваквим квалификацијама које су лезионог карактера вређа достојанство тужиоца.

Оцењујући наводе жалбе тужене Весне Пешић да тужена није преносила тужиочеве изјаве, да се не ради о репортерском чињеничном извештавању о садржини тужиочеве изјаве, већ о политичком коментару тужиочеве изјаве, мишљењу, вредносном суду тужене као аналитичара, да слобода изражавања важи не само за информације и идеје које су повољне или се сматрају неувредљивим већ и за оне које вређају, шокирају или узнемиравају, да се принцип слободе изражавања може ограничити само у смислу члана 10 став 2 Европске конвенције о људским правима, да суд крши претпоставку из члана 113 Закона о јавном информисању да новинар -“аутор” није одговоран све док се кривица не докаже и да у овом поступку није доказана кривица тужене Весне Пешић, овај суд налази да су наводи неосновани. Пре свега, тужена Весна Пешић као аутор текста позивајући се на слободу изражавања преузима и одређене дужности, будући да слобода изражавања није апсолутна. Наиме, достојанство личности (част и углед) лица на које се односи одређена идеја, информација или мишљење је правно заштићено позитивним прописима наше државе, и чланом 10 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода којим је у ставу 2 предвиђено да коришћење права на слободу изражавања повлачи за собом дужност и одговорност и оно се може између осталог ограничити због заштите угледа или права других. У оквиру политичке расправе и политичких коментара несумњиво се може објавити више од онога што се објављује и саопштава када је реч о информација другачије природе. Међутим, свако има право на поштовање достојанства, односно части и угледа, па иако су вредности судови у начелу слободни, нису допуштени вредносни судови који имају лезиони карактер а при томе нису од интереса за јавност. Текст од 13.05.2016. године и изношење мишљења да је тужилац “најглупљи” и да је “глупост ненадмашна” има за циљ повреду личности тужиоца. Стављајући у однос потребу заштите личности тужиоца са интересом за расправљање о одређеним политичким проблемима, у конкретном случају је првостепени суд правилно закључио да тужиоцу треба пружити правну заштиту и обавезати тужене на накнаду штете, јер се оваквим наводима не доприноси јавној расправи, већ наводи имају тенденцију

омаловажавања тужиоца. Тужена Весна Пешић је у одговору на тужбу навела да је парафразирала и коментарисала изјаве које је тужилац дао за медије у данима који су претходили објављивању спорног текста, позивајући се на емисију РТС-а од 12.05.2016. године у којој је тужилац дао одређене изјаве, које су у тексту пренете непотпуно. Наиме, тужилац је у емисији навео “али када дође до угрожавања живота полицајца, као на пример када имамо исечене напонске каблове, онда заиста полиција не поступа, значи, не прилази том делу, док се не отклони опасност по живот полицајца, али излази на терен као што је патрола Савског венца изашла на терен”, а у спорном тексту је део изјаве коришћен за квалификацију тужиоца кроз речи “Јесте му то много глупо, али ово што следи је најглупље”. У конкретном случају оправдано је ради заштите права на достојанство, односно угледа и права тужиоца ограничити слободу изражавања кроз обавезивање тужених на накнаду штете, јер је заштита наведених права легитимни циљ задирања у слободу изражавања. Напад на личност учињен увредама, изругивањем, као што је случај у овом предмету представља основ за ограничавање слободе изражавања која повређује достојанство тужиоца као личности. Тужена као аутор текста није навела које остале изјаве је, према наводима одговора на тужбу, “парафразирала и коментарисала”, а на туженој је био терет доказивања оваквих навода с обзиром да је тужена изјавила да није новинар већ само аутор текста, па одговара по принципу субјективне одговорности, због чега су и неосновани жалбени наводи да је на тужиоцу терет доказивања. У односу на доказне предлоге који су одбијени првостепени суд је дао јасне и потпуне разлоге које прихвата и овај суд па их неће понављати.

Оцењујући наводе жалбе тужених Светлане Лукић, Светлане Вуковић и Удружења грађана “Пешчаник” да је реч о прихватљивој критици политичара и јавних личности, да према пракси Европског суда за људска права, слобода изражавања у овом контексту штити информације и идеје које вређају, шокирају, и узнемиравају, да су нејасни разлози првостепеног суда да је “свима опште познато шта подразумева израз “глуп” и “најглупљи”, да је реч о коментару у оквиру јавне дебате о политичким питањима, овај суд налази да су овакви наводи неосновани код напред наведеног да је реч о вредносним судовима који су лезионо способни с обзиром да су уперени на вређање и омаловажавање личности тужиоца, односно на повреду права на достојанство, повреду угледа и части тужиоца, а нису у јавном интересу. Није реч о политичкој критици, политичкој дебати, с обзиром да текст садржински у односу на наводе које је тужилац истакао да га вређају не доприноси јавној расправи нити решавању одређеног проблема нити ширењу демократије у друштву, већ представља личну повреду тужиоца.

Међутим, по налажењу овог суда правична накнада нематеријалне штете износи 150.000,00 динара. Наиме, повреда угледа и части подразумева скуп објективних и субјективних елемената и право на новчану сатисфакцију због наведеног вида подразумева узрочно последичну везу између догађаја којом је штета изазвана и настанка нематеријалне штете, као и уверење суда да је у конкретном случају правично досудити оштећеном лицу новчану сатисфакцију, па је овај суд ценећи објективне и субјективне критеријуме, делимично потврдио првостепену пресуду у делу у којем је усвојен тужбени захтев за износ од 150.000,00 динара, као износа правичне накнаде штете, док је преко овог износа одбио тужбени захтев као превисоко опредељен и противан сврси накнаде.

Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу првом и другом изреке ове пресуде, на основу члана 390 и 394 тачка 4 ЗПП.

Решење о трошковима парничног поступка из става четвртог побијане пресуде је преиначено, с обзиром да тужиоцу у смислу члана 153, 154 и 163 ЗПП припадају трошкови парничног поступка у износу од 93.100,00 динара и то: по 6.000,00 динара за састав тужбе и једног поднеска, по 7.500,00 динара за приступ и за заступање на 5 одржаних рочишта, по 4.500,00 динара за приступ на 4 неодржана рочишта и по 12.800,00 динара на име такси за тужбу и одлуку с обзиром на успех тужиоца у спору, а све према важећој Адвокатској тарифи и Таксној тарифи.

Имајући у виду да су тужени успели у незнатном делу у погледу висине правичне накнаде штете, то немају право на накнаду трошкова другостепеног поступка.

**Председник већа-судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

